

Az utóbbi időben ha külföldön jártam, azt vettem észre, hogy akaratlanul is azt figyelem, jelenthet-e menekülőutat az a hely. Befogadna-e az a város, az az ország, ha egyszer el kellene hagynom az enyémet. Mert tudom, hogy én csak akkor megyek, ha futni kell. Futni, ha máshogy nem maradhatok európai. Futni, ha lónek. Futni, ha a fizikai szabadságom van veszélyben. (Hogy éli túl egy klausztrófóbiás a börtönt? Elárasztásos technikával?) Futni, de merre? Bécs felé (mint Jellasics, a gyáva)? Romániába, ahol egy kis közösség számára otthon volnék az anyanyelvemen? Ahol ott a magyar adófizetők pénze a magyar kormány hatalma nélkül? Ahol ki tudták nyilvánítani, hogy nincs kedvük oroszbarát, szélsőjobboldali elnökhöz? Vagy Szlovákiába, ahova egy óra alatt eljutok, ha eléggé nyomom a gázt? Sosem akartam ezen gondolkozni.

Magyar szakos kollégám mesélte, hogy a Vörösmarty-*Szózat* mellett mindig megmutatja a tizedikes osztályainak az én *Szó* című versemet. A diákok eddig mindig szerették. Legutóbb ő maga fakadt sírva rajta, mikor olvasta (igaz, szerencsére nem órán). De most muszáj megkérdeznie, hiszen tizenöt évvel ezelőtt született szöveg, hogy most mondanám-e neki, hogy maradjon tövisnek, viszkető sebnek. Nem mondanám már senkinek. Magamnak se mondom. Csak reménykedem, hogy lehet maradni. Mert még Európa akkor is, ha fekete autó helyett a NAV jön érted. Ha ki akar lépni a közös büntetőbírósból. Ha arcfelismerő szoftverekkel próbál kordában tartani. Reménykedem, hogy van határ. És nem a schengeni. Reménykedem, hogy nem kell elmenni. Vagy hogy haza lehet jönni. Hogy lesz hova.

Parászka Boróka

Zászló helyett: illat, fény bor és derű

Test test elleni küzdelem volt a romániai választás, nem szimbolikusan, nem a stílusfordulat kedvéért – tényleg így zajlott. Azon a délutánon, amikor a magyar miniszterelnök elindította az újabb, a sokadik propaganda-hadosztályát (úristen, a NER kezdete óta hány ilyen akció volt már!), Romániában államelnököt választottak az emberek. Budapesten luxuskivitelben, nagy teljesítményű reflektorok, sokkolóan fényűző díszletek között buzdított az internetes erőszakra a magyar miniszterelnök. Nyárádszederében, Szamoskrassón, a Gyimesekben pedig mindenki szavazni ment, aki csak járni tudott. Orbán Viktor statisztái dühöt imitáltak, elszántságról szónokoltak, dadogva olvasták fel tenyérnyi papírlapokról a harci krédót. Romániában pedig a rendszerváltás óta nem látott mozgósítás folyt, tapintható volt a valós, mindennél erősebb félelem. Az emberek konkrétan, szó szerint az életükért küzdöttek a szavazóközrözetekben. Olyan típusú vasgárdista-fa-

siszta erők hatalomra kerülése ellen mentek szavazni, amilyennel a második világháború óta nem kellett szembenézni. Ez tényleg harc volt, valódi feszültség, és nem olyan álkészültség, aminek mozgósító erejében Orbán Viktor annyira bízott.

A drámai kontrasztot természetesen a túlélésén dolgozó Fidesz nem érzékeli, ha érzékeli is, nem törődik vele. Ahogy nem törődött egyetlen percet sem azzal a nemzeti felelősségvállalásával oly buzgón kérkedő kormány, mit is jelent a „szuverenista” címke alatt megerősödött román fasizmus. Sőt! Orbán nemcsak hogy nem számolt ennek a konkrét jelentésével, céljaival, de a lehető legváratlanabb módon be is szállt a romániai kampányba a magyar-ellenes erők hatalomra jutásáért. Még egy szuverenistát nyerhet magának a magyar „erős nemzetállami” politika, ez számított – és ezért a célért semmi sem bizonyult elég drágának. Fel lehet áldozni a jelenlegi kampányban a magyar demokrácia utolsó morzsáit, a határon túli magyar közösségeket gátlás és szemrebbenés nélkül. Így döntött Orbán Viktor, és kíméletlenül tartotta is magát ehhez.

Nem az önzés a meglepő a NER részéről, ez mondhatni, bele volt kódolva ebbe a rendszerbe. Nem most, hanem évtizedekkel ezelőtt látni lehetett, mit készít elő a kettős állampolgárság intézménye (a magyar belpolitikai konfliktusok kiterjesztését, elszabadulását). Mit készít elő a nemzetállami érdekek mindenek fölé emelése (azt készítette elő, hogy a nemzetinek nevezett magyar kormány végül rátámadt a szomszédos államokban élő magyarokra, eszközt, példát adott a velük való leszámoláshoz). Az a meglepő, hogy olyan mentális, morális állapotba került mindenki, akinek állampolgári, etnikai, kulturális alapon köze van Magyarországhoz, hogy ezt a romlási folyamatot nemcsak elnézte, hanem el is fogadta, és sokáig támogatta. Rituális, nemzeti autodafé szemtanúi voltunk, amíg a román elnökválasztás zajlott.

86

Ha a választási eredményt tekintjük, végül is az utolsó utáni pillanatban az erdélyi magyarok leugrottak a szakadék felé száguldó vonatról. Tömegeken szavaztak az emberek a vasgárdista jelölt kihívójára. Annak ellenére, hogy Orbán Viktor a tihanyi apátságban teljes egyetértéséről biztosította a magyarellenés George Simiont, aki aztán a magyar miniszterelnök fotójával, barátságos üzenetével ellátott, magyar szóróanyaggal kérte a székelyek szavazatát. A székelyek, az erdélyi magyarok mégsem szavaztak rá. Sajnos az ellenállásuk mögött nem kiérlelt, alaposan megfontolt választás volt, hanem pánik. Bármilyen erős volt is az orbáni propaganda, most az egyszer megértették az erdélyi magyarok, hogy nem engedhetnek a megtévesztésnek és hazugságnak, nem fogadhatják el és nem is cselekedhetnek e szerint. Talán nem csak most érezték, hogy hamis, amit hallanak és látnak. Talán eddig is volt kétely bennük – ki tudja, mi minden kavarg az egymilliók közösség tagjainak fejében. De most az egyszer nyíltan, követhető módon ellen is álltak. És besoroltak a „progresszív” „Soros-embere” mögé, akire a magyarországi és a romániai propaganda is kigyót-békát kiáltott. Miért?

Az első forduló alatt azt lehetett látni, hogy sok a magyarellenés román jelöltre átszavazó magyar. Amíg a vasgárda visszatérése nem volt valós fenyegetés, addig az erdélyi magyarok is eljátszottak a gondolattal, hogy le-

gyen egy külön, saját bejáratú román szuverenistájuk. „Végül is jó patrióta, és igazi konzervatív”, közölte napjában többször a választások előtt a jól értesült magyar kormánymédia – az emberek pedig hittek neki a Királyhágón innen és túl. Csak amikor megmozdult a túl későn észbe kapó, Orbánnal kényszeredetten szembeforduló RMDSZ mellett az erdélyi magyar civil szféra, a felelősséggel gondolkodók tömege, amikor végre sikerült megtalálni azt a két-három pontos mondatot, hogy mit is jelent a Vasgárda vidékén a „jó patriotizmus”, a „jó konzervativizmus”, akkor állt be fordulat.

És ez a folyamat, ez az egymásra találás tanulsággal bír nemcsak a romániai államfőválasztásra, a magyar–magyar viszonyokra nézve, hanem a legyőzhetetlennek hitt orbáni propaganda jövőjére nézve is. Az orbáni hazugságyár azért működik, mert hazugságai kisajátítják a képzeletet, rátelepednek a hétköznapi nyelv szavaira, elorozza az emberek mindennapjait, az életüket, és helyettük cselekszik, helyettük beszél, helyettük él.

Néhány nappal az elnökválasztás második fordulója előtt sikerült előbanyászni egy felvételt, amin 1940-ben a Vasgárda akkori tagjai az „ellenség” temetőinek feldúlására szólítanak fel. Az elmúlt évek botránya, az úzvölgyi temetődúlás új értelmet nyert. Nem hirtelen ötletből jött ez a provokáció, nem a bukaresti fociultrák fékevesztettsége pusztított. Egy évszázados program valósult meg. Ilyen az előre bejelentett gyilkosság. Egészen biztos vagyok benne, hogy ez az erdélyi magyar közösséget bejáró felvétel hozzájárult ahhoz, hogy sokan mentek el szavazni, és sokan gondolták meg magukat.

A választás előtti napokban kilométeres vitákat olvastam és hallgattam végig. A legabszurdabb, magyar vitázó részéről (ismert székelyföldi lelkipásztor) az volt, hogy a temetődúlásra a magyarelles elnökjelölt rákényszerült. Csak azért vezette George Simion a bukaresti ultrákat az úzvölgyi temető ellen, azért borították ott fel a keresztek, tapostak végig a sírokon, fenyegették meg a velük szemben demonstráló magyarokat, mert ebben a globalista, nemzetellenes világban, amiben élünk, nem volt más esélye országosan ismertté és sikeres politikussá válni. Ilyen tettekre kell vetemednie szegénynek ahhoz, hogy egyáltalán labdába rúghasson a nemzetellenes, internacionalista, liberális háttérhatalmi erőkkal szemben. A nemzetvédelem nevében gyalázza (a másik) nemzetet. Hát nem logikus? Nem védelemre és támogatásra érdemes? Dehogynem. Budapesten is megmondták, hogy jó patrióta és jó konzervatív.

Nevetséges, abszurd érvelés – de hallgattak volna rá az emberek, ha nincs az 1940-es filmfelvétel a halottgyalázásra parancsot kiadó vasgárdistákról. Ez a dokumentum messze fölülírta azt, amit Orbán székelyföldi propagandistája állított. Nem tudom, hogy a következő időszakban sikerül-e ilyen erős ellenüzeneteket megfogalmazni. Ilyen gyors és radikális percepcióváltást elérni? Sok választás nincs, a demokrácia alapjaiért, a jogállamiság utolsó esélyeiért megy a verseny.

Nem egyszeri és nem megismételhetetlen siker tanúi voltunk Romániában. Ezt bizonyítja, hogy Moldovában az erdélyihez hasonlóan éles kampány folyt. George Simion nacionalista, revizionista politikai pályája úgy indult, hogy Moldova és Románia egyesüléséért kampányolt. Most viszont a moldo-

viaiak 88 százaléka ellene szavazott. Pontosan olyan arányban, mint ahogy a székelyföldi magyarok is ellene voksoltak. Mi győzte meg őket? A félelem, hogy az Európai Unió védelme nélkül végképp kiszolgáltatottá válnak a háborús frontvonallal közeledő orosz terjeszkedésnek, nyomásgyakorlásnak. És a tapasztalat, hogy az uniós csatlakozás lehetősége számukra jót jelent. Nem utolsósorban egy olyan hiteles politikus hatott rájuk, mint a moldovai elnök. Maia Sandu másodszor ért el bravúros sikert. Tavaly ősszel választási kampányt nyert a hihetetlen mozgósítással, most pedig választást nyert a bukaresti Európa-barát elnökjelölt számára is. Hitelesen, meggyőzően vitte szavazóit az urnákhoz. Olyan sokan mentek el szavazni, hogy utólag George Simion választási csalást kiáltott. A moldovai politikai közösség az elmúlt években erős, tudatos politikai közösséggé érett. Hiteles képviselőkkel, jól szervezett civil szférával, és folyamatos, eleven, hatékony demokratikus vitákkal. Ezt a csapatmunkát, ezt a céltudatosságot lehet és érdemes átvenni tőlük. Hogy a nacionalizmust is fölülírja ebben a közösségben a hosszú idő alatt kiérlelt demokratikus, jogállami meggyőződés. Ezt feltétel nélkül és konszenzussal támogatja-védi mindenki.

Hogyan érhető el a konszenzus? Sok magyarázat van erre. Elevenítsünk fel ezek közül egyet, amelyet biztosan nem ismer Orbán Harcosok Klubjában felsorakozó indulatos, frusztrált és rosszkedvű népe. Moldova, Maia Sandu, a most elnökválasztást nyerő Nicușor Dan a derűn osztozik. Politikai érveik, programjaik mögött egyaránt ott az életszeretet, a humor. Nem a fenyegetés, nem az ökölrázás, nem a hatalom fitogtatása. Hanem az összetartozás minden percben átélt derűs élménye. Maia Sandu Romániára nem anyaországgént, nem a moldovaiak fölé tornyosuló támogatást és kegyet osztó tekintélyként hivatkozik, hanem „nagyobb nővérként”. Nemcsak a moldovai románok, de a Moldovában élő orosz ajkú kisebbség, a gagauzok is hallgattak rá, és az Európa-párti jelöltet támogatták. Nicușor Dant, akinek volt üzenete az erdélyi magyarokhoz, és volt üzenete a moldovai románokhoz, ukránokhoz egyaránt. Igaz, szokatlan és formabontó módon jelezte, mennyire fontos számára ez a vidék. A román médiát bejárták a filmkockák, milyen az, amikor Nicușor Dan a híres-hírhedt moldovai borospincékben kóstolja a térség legfinomabb, legnemesebb borait. Nem volt zászlólobogtatás, nem bugyogott fel a nemzeti giccs. Csak egyszerűen érezni lehetett a hely zamatát, illatát. Legfőképpen azt, hogy itt élni és együtt élni, örömmel élni jó.

Választási sikerével nem oldódtak meg a gondok. A román szélsőjobbra ötmillió választó szavazott a 11 millióból. A társadalmi dráma, válság nem múlt el. De bizonyosságot nyert, hogy van másik út, hogy meggyőzhető, pacifikálható az emberek. Egyszer eljön az idő, hogy mindannyian egymás egészségére koccintunk – ha akarjuk. Bukarestben akarják, Budapesten, a Harcosok Klubjában nem. Az életösztön és az idő nem az utóbbiaknak dolgozik.